

Na str. 323. veli pisac, da Ordinarij i župnik mogu oprostiti od bitne forme u slučaju, o kojemu govori kan. 1045. No Zakonik spominje tu samo »impedimenta«, a manjak bitne forme po terminologiji Zakonika nije »impedimentum«.

Dr. I. A. Ruspini.

Semaine Internationale d'Ethnologie Religieuse. Internationale Woche für Religions-Ethnologie, IV. Tagung, Milan 17.—25. IX. 1925. 8°, str. 375. Paris, Librairie Orientaliste Paul Geuthner (13, Rue Jacob, VI) 1926. Cijena 35 franc. fr.

Ovu knjigu najtoplije preporučuju već oni opširni prikazi, što su ih prije godinu i po otprilike učesnici kongresa, pripadnici 15 država, pisali u najrazličitijim revijama i novinama širom Evrope i Sjeverne Amerike. Tako i kod nas, naročito prof. dr. F. Barac u »Bogoslovskoj Smotri« (god. XIII., 1925., br. 4.) i prof. dr. A. Spiletak u dakovačkom »Glasniku« (1925., br. 22. i 23.). Zato je dovoljno, da sada upozorim samo na međusobnu vezu i glavne značajke radova, koji su sadržani u toj knjizi, jer je detaljna analiza i onako nemoguća poradi obilnoga gradiva.

Pored općenitih bilježaka o organizaciji i o tijeku kongresa (str. 5.—20. i 336.—340.), pored dvaju dodataka o slijedu etnološko-prehistorijskih kultura (sa kartama) i o sabiranju materijala za antropogeografiju (str. 341.—356.), napokon pored alfabetskih registara autora, bogova, naroda i stvari (str. 357.—371.) — knjiga sadržaje 23 potpuno izrađena predavanja, i to: 11 u francuskom, 10 u njemačkom i 2 u talijanskom jeziku. Prema temeljnom sadržaju podijeljena su ta predavanja u generalni i specijalni dio. Generalni dio obuhvata radove sa područja metode i pomoćnih znanosti religijske etnologije (str. 20.—142.). A dadu se ovako razvrstati i označiti: bilansa i perspektiva rada religijske etnologije (Schmidt) i religijska historija u Italiji (Padovani), pobjeda historijske metode u etnologiji (Pinard) i kriteriji za određivanje relativne kronologije najstarijih kultura (Schmidt); zatim snošaj između pojedinih rasa i kultura (Lebzelter) i utjecaj ekonomije na kulturni razvoj (Koppers); napokon kauzalno mišljenje primitivnih naroda u vezi sa emocionalnim elementom u religiji i u magiji (Lindworsky), važnost diferencijalne psihologije za religijsku etnologiju (Wunderle) i psihološke analogije u religioznom životu (Pinard). Specijalni dio obrađuje dvije međusobno uže povezane teme: o etičkoj svijesti i o ideji otkupljenja u rodu ljudskom (str. 143.—335.). Ovamo ponajprije idu originalni, najnoviji i dosada još neobjelodanjeni izvještaji etnografa, koji su na »licu mjesta« istraživali religiju i etiku primitivnih naroda, i to: na Ognjenoj Zemlji (Gusinde), u centralnoj Africi (Schumacher), na Madagaskaru (Dubois) i na Malaki (Schebesta). Na njih se nadovezuju radovi, u kojima su etnolozi, historici i psiholozi proučavali etičku svijest ili ideju otkupljenja kod većih grupa naroda ili u određenim periodama povijesti. Dadu se pak poredati ovako: općenita pitanja etičke etnologije (Schmidt), etička podloga primitivnih kultura (Wunderle), žrtve altajskih stočara u vezi sa grčko-orijentalnim misterijima (Gahs), etička ideja u Egiptu u grčko-rimsko doba (Calderini), pojam religijsko-etičke čistoće kod Semita (Lemonnyer); nadalje kulturni heroji ili t. zv. spasonosci

kod primitivnih naroda (Schmidt), kult Ozirisa u Egiptu (Junker), t. zv. bogovi-spasitelji u grčko-rimskom poganstvu (Allo), ideja otkupljenja u Novom Zavjetu (Batiffol) i Euharistija prema poganskim misterijima (strasbourski biskup Mgr. Ruch).

Uočimo li sada cijeli sadržaj, onda vidimo, da je kongres u Milanu tangirao u zaokruženoj cjelini sva glavna i pogranična područja religijske etnologije i nadovezao svoj rad na rezultate kongresa u Tilbourgu (isp. referat prof. dra F. Barca u »Bogoslovskoj Smotri«, god. XI., 1923., br. 1., str. 63.—72.). A naročito treba istaknuti tri grupe predavanja. Prvo, rasprave o problemima religijske psihologije, koje otvaraju nove vidike i daju snažan poticaj za daljnji rad i etnologa i psihologa. Drugo, dokumentarne izvještaje školovanih etnografa o religiji veoma karakterističnih ogranaka primitivnih naroda, jer su izvori prvoga reda za upoznavanje najstarije kulturne povijesti. Treće, rasprave o snošaju između grčko-orijentalnoga sinkretizma i kršćanstva, koje nadopunjuju sličan ciklus predavanja na kongresu u Tilbourgu (v. Semaine d'Ethn. Rel., III., Missionshaus St. Gabriel-Mödling bei Wien, 1923., str. 414.—470.) i tako zajedno s ovima daju jasan pogled i smjernice daljnjega istraživanja u tom veoma aktuelnom pitanju, što zanima nesamo etnologue, nego još više i bibliciste i patrologe i apologete.

Konačno dakle: upravo ova knjiga najbolje očituje veliki uspjeh kongresa. A na tu je nakanu i molio strogi učenjak na historijskom području, koji je zasjeo na stolicu najvišega Autoriteta, sv. Otac Pio XI., kako je sam istaknuo na početku svoga govora kongresistima u Vatikanu u specijalnoj audijenciji: »Durant ces jours, je vous ai suivis de loin; j'ai prié pour le succès de votre session«. Te su riječi ujedno i najbolji poticaj za daljnji rad svima, koji hoće lojalno i dostojno da služe znanosti i vjeri: jer ove dvije kćeri neba, makar ih slabost ljudska višeput hoće da rastavi, konačno se uvijek opet nađu skupa. A takova gibanja, naročito u spomenutim važnim pitanjima, ako ikoga drugoga, svakako mora da zanimaju svećenike. Zato im najtoplije preporučam ovu knjigu, i to tim više, jer je cijena, prema ukusnoj opremi i prema današnjim prilikama, uistinu veoma umjerena, za što opet ide, naročita hvala izdavaču, glasovitij »Librairie Orientaliste Paul Geuthner«.

Dr. A. Gahs.

Dr. Stjepan Zimmermann: Psihologija za srednja učilišta. S odobrenjem Ministarstva Prosvjete od 15. aprila 1927. Zagreb. Nadbiskupska tiskara 1927. 8° str. VI + 160 + 14 slika. Cij. Din 40.—.

Prema zadaći psihološke buke na kraju srednje škole podaje Z. u svom udžbeniku rezultate dosadašnjih istraživanja. Tako dobiva dak uvid u sadanje stanje psihologije; o čemu danas psiholozi raspravljaju i do kojih su rezultata došli. Opširno prikazuje Z. empirijsku psihologiju, ali prema onom proširenom području, koje obuhvaća i duhovne čine, dakle prema Külpe-ovoj školi, čije metode i najistaknutije zastupnike navodi. Ipak bi bilo posve krivo iz opširnoga prikazivanja empirijske psihologije zaključivati, da je ovo glavna svrha knjige. Ona je samo podloga, koja ima služiti, da dak uzmogne bolje i lakše razumjeti glavne